

A X-a Conferință Națională multidisciplinară - cu participare internațională,
"Profesorul Dorin PAVEL - fondatorul hidroenergeticii românești",
SEBEȘ, 2010

GRUPURI ȘI COMPORTAMENT DE GRUP- PARTICULARITĂȚI ALE INTERACȚIUNII ÎN GRUPURILE SPORTIVE

Constantin GRIGORE, Mihaela POPA

GROUPS AND GROUP BEHAVIOUR - FEATURES OF INTERACTION IN SPORTS GROUPS

The performance and satisfaction of athletes and fans depend on cohesion and team capacity or small group, which constitutes the basic psychosocial reality of sports activity.

The analysis of mental and Psychosociology phenomena generated by sports group will record some of the small group of sports-specific characteristics that have implications for the entire process leading to it, on how to bring training and performance.

Cuvinte cheie: grup sportiv, comportament, coeziune, eficacitate

1. Introducere

Un grup este, în esență, o sumă de indivizi ce contribuie la un scop comun sub îndrumarea unui lider și cu o anumită identitate comună. Un grup are un obiectiv central, temporar sau permanent, și o oarecare conștiință de sine ca grup.

Grupurile sunt utilizate pe scară largă la rezolvarea de probleme, crearea de idei noi, luarea deciziilor și coordonarea sarcinilor.

Principalele caracteristici ale grupului sportiv sunt:

- **Volum mic**, număr restrâns de membri, corespunzător specificului sportului (jocuri sportive 15-20-25, sporturi individuale de la 2-3 la 15-20);

- **Caracter primar**, relațiile din interiorul grupului sunt directe, constituite într-un sistem liber și nemijlocit, dialogul sau conversația cu colegii se face direct, prin acțiuni corporale care sunt în același timp semnale și simboluri ce invită la răspunsuri consonante;

- **Nespontan**, creat cu scop special (nevoia de performanță, care este rațiunea de a fi a sportului);

- **Dinamica specifică**, membrii echipei se integrează în colectiv atâta timp cât pot fi activi și eficienți. Dinamica organizatorică este în strânsă dependență și de dinamica funcțională, referitoare la coeziune, care nu durează mai mult de 2-3 ani din cauza schimbării de generații;

- **Componentă eterogenă**, caracteristică determinată de variabilitatea vârstei, profesiei și chiar a naționalității componentilor grupului sportiv;

- **Adeziunea benevolă și obligativitatea morală**;

- Componentii grupului sportiv sunt sau pot fi membri ai altor grupuri;

- **Durata nelimitată**, „sufletul” sau „spiritul” echipei depinde de tradiție, și aceasta la rândul ei de timp.

2. Scop

Se presupune că în condițiile în care toți membrii grupului dispun de un grad superior de conștientizare a sarcinilor, conducerea prin obiective este deosebit de eficientă. Studiul vizează formarea, dezvoltarea și comportamentul în cadrul grupurilor în corelație cu grupurile mici – grupurile sportive.

3. Ipoteze

Studiul evidențiază interacțiunea în grupurile mici și în particular, aspecte din cadrul grupurilor sportive. S-au propus următoarele ipoteze:

1. Interacțiunea în grup – depinde mai ales de factori cum sunt: conducerea grupului, motivația individuală sau a grupului și de reguli sau proceduri adecvate.
2. Problemele conducerii în grupurile sportive impun necesitatea de a echilibra funcțiile de conducere cu activitatea și atitudinile intenționale ale membrilor grupului.

Din derularea studiului s-au desprins următoarele *obiective*:

- a) Realizarea unei sinteze privind problematica în cadrul grupurilor, cu precădere a grupurilor mici – grupurile sportive;
- b) Evidențierea interdependenței factorilor care contribuie la coeziunea și eficacitatea în interiorul grupurilor;
- c) Identificarea factorilor care influențează comportamentul de grup, rolurile în grup și conducerea grupurilor pe baza studiului materialelor în domeniu.

4. Metode de cercetare folosite

- Metoda studiului bibliografic;
- Metoda explicației și expunerii;
- Metoda observației;
- Metoda convorbirii.

5. Organizarea și desfășurarea studiului

5.1 Tipologia grupurilor

Pentru o diferențiere de ordin metodologic a grupurilor sportive, J.B.Cratty, propune clasificarea acestora în:

- Grupuri coacționale, în care fiecare sportiv își realizează performanța fără să interacționeze cu ceilalți membri, dar urmărind și succesul grupului căruia îi aparțin;
- Grupuri interacționale, unde calitatea relațiilor pluripersonale determină performanța dincolo de măiestria tehnică a indivizilor.

Această clasificare orientează antrenorii și tehnicienii în munca instructiv-educativă cu sportivii din secțiile „individuale”, în care se resimte mai acut nevoia de formare a spiritului de grup. În ceea ce privește echipele de jocuri, se pune problema de a se realiza acel nivel de coeziune care să permită deplina comunicare între coechipieri în toate momentele activității.

După nivelul coeziunii avem:

- Grupurile omogene – omogenitatea reprezintă rezultatul învățării sociale, este și rezultatul coordonării acțiunilor pentru urmărirea și atingerea scopului propus și are ca aspect subiectiv înțelegerea și sensibilitatea unora față de alții;

- Grupurile „caracteriale” numite astfel de Rioux și Chappuis pentru a sublinia dependența omogenității lor de legăturile caracteriale dintre sportivi (concepțiile fundamentale despre societate, viață și sport);

- Grupurile gomfoterne, în care coeziunea are caracter ternar (constituită din 3 elemente), este dependentă în același timp de „potriveala” fizică, psihică și fiziologică dintre sportivi.

5.2 Coeziunea grupului

Se referă la capacitatea membrilor grupului de a rămâne împreună; se aplică și capacității grupului de a atrage noi membri. Există mai mulți factori care contribuie la coeziunea unui grup, dintre care menționăm:

- munca asemănătoare;
- apropierea fizică la locul de muncă;
- sistemul circuitului tehnologic;
- structura sarcinilor;
- dimensiunea grupului (mai mic mai degrabă decât mai mare);
- amenințări din afară;
- perspectiva recompenselor;
- stilul de conducere al managerului;
- factori sociali comun (vârstă, rasă, statut social etc.).

Coeziunea în cadrul grupurilor sportive se naște și se formează din relațiile preferențiale pozitive. Realizarea coeziunii grupului este un proces de modelare socială care necesită acordarea tendințelor și intențiilor individuale și contopirea lor într-o atmosferă colectivă afectivă.

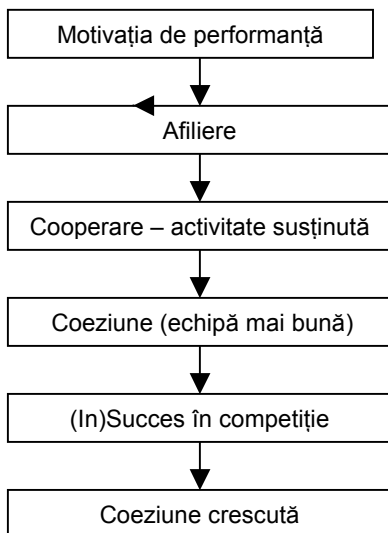

Fig. 1 Factori ai coeziunii grupului sportiv

5.3. Eficacitatea grupului

Eficacitatea grupului trebuie privită pe cel puțin două dimensiuni: eficacitate din punctul de vedere al îndeplinirii sarcinii și eficacitate din punctul de vedere al satisfacției membrilor grupului. Ideal, eficacitatea este atinsă atunci când nevoie și așteptările organizației sunt aceleași cu ale indivizilor.

Influențele majore asupra eficacității grupului, pot fi structurate în două categorii principale, și anume:

- a) Constrângeri imediate – dimensiunea grupului, natura sarcinii, aptitudinile membrilor și factorii de mediu;
- b) Motivația grupului și interacțiunea de grup.

Diferența dintre cele două categorii este că (a) reprezintă lucruri ce nu pot fi schimbate pe termen scurt și (b) reprezintă un comportament care (teoretic) poate fi schimbat pe termen scurt.

5.4 Modalități prin care se exprimă relațiile în condițiile activității motrice

După Parbelas, învățarea sociomotrică vizează dobândirea modalităților de comunicare cu membrii grupului prin mișcare, însușirea priceperilor și deprinderilor de conduită tactică (în primul rând). Componentele sociomotricității¹ sunt:

- Lucrul în grup;
- Lucrul pentru grup;
- Cooperarea pentru organizarea acțiunilor;
- Ajutorarea partenerilor;
- Respectarea regulilor;
- Primirea, acceptarea responsabilităților;
- Asumarea responsabilităților;
- Evaluarea partenerului;
- Evaluarea adversarului;
- Decelarea părților bune și a slăbiciunilor adversarului;
- Utilizarea caracteristicilor adversarului pentru a-l învinge.

"Școli" de conducere adaptabile în domeniul sportului:

¹ **MOTRICITATE** s.f. Capacitate a activității nervoase superioare de a trece rapid de la un proces de excitație la altul, de la un anumit stereotip dinamic la altul; *p. ext.* motilitate. – Din fr. **motricité**.

SOCIO- Element prim de compunere savantă cu semnificația „(referitor la) societate”, „social”. [Pron. -ci-o-, var. *soci-*. / < fr., it. *socio-*, cf. lat. *socius* – tovarăș].

- Conducerea prin obiective, pornește de la scopurile pe care indivizii și grupul doresc să le atingă, într-o perioadă dată și cu mijloace prestabilite, esențială fiind participarea tuturor sportivilor;
- Conducerea prin "relații umane",
- Conducerea decizională, se concentrează asupra deciziei, ca alegere a uneia din mai multe alternative.

6. Concluzii

- Elementul-cheie adus de analiza evoluției echipelor sau a grupurilor este acela că, eficacitatea este un rezultat care vine cu timpul, pe măsură ce grupul începe să înțeleagă ce i se cere și cum poate folosi cunoștințele, aptitudinile și atributele membrilor săi, în scopul atingerii obiectivelor de grup și individuale;

- În drumul spre eficacitate, grupurile vor fi confruntate cu nesiguranța, și chiar cu conflicte, procese care trebuie văzute ca un cost necesar al obținerii armoniei și al comportamentului direcționat spre scop;

- Motivele pentru care oamenii formează grupuri unite sunt de trei categorii: din cauza lucrurilor pe care le au în comun, din cauza presiunilor din afara grupului și din cauza nevoii de a-și satisface trebuințele sociale și pe cele de asociere;

- Grupul mic trebuie înțeles ca sistem, cu o organizare internă ierarhizată care implică interacțiunea elementelor componente, mecanisme de reglaj și autoreglaj, integritate. În cadrul grupului, individul este „atom social”, cu caracter de subiect, pentru că alege sau respinge, și de obiect, pentru că este ales, respins sau rămâne indiferent pentru alții;

- Cazurile de contradicție între motivele și scopurile personale și cele ale grupului, care sunt destul de frecvente, se clarifică prin activitatea instructiv educativă sau chiar prin renunțarea la sportivul în cauză;

- Lipsa concurenței și a unor păreri diferite între membrii grupului face ca acesta să se mobilizeze mai puțin pentru sarcină și să accepte eventualele eșecuri fără a căuta „țapul ispășitor”, iar dacă în unele situații prea marea coeziune duce la „automulțumire” și „autoliniștire”, este sigur că în echipele în care se realizează o afiliere

puternică, reușesc să se organizeze și să lupte cu ardoare pentru scopurile propuse;

- Fenomenele de concurență care coexistă alături de cooperare constituie un aspect important al vieții și omogenității grupului, deoarece imprimă caracterul emulativ² care constituie un imbold suplimentar pentru propulsarea colectivului spre trepte superioare de aspirație;

- Conflictul de idei, pus în slujba organizațiilor sau scopurilor grupului, este de fapt semnul unei organizații sănătoase, în timp ce conflictul de dragul scorului trebuie evitat, deoarece se declanșează între grupuri care cred că succesul lor de moment sau statutul față de vecinii lor, sunt mai importante decât urmărirea binelui comun;

- Antrenorul și conducătorul grupului trebuie să facă eforturi pentru realizarea unei intenționalități³ comune tuturor membrilor grupului, în privința principalelor scopuri și sarcini care duc la eficiența acestuia;

- Un aspect foarte important al armonizării echipei îl constituie și dezvoltarea, la fiecare membru al ei, a sensibilității și înțelegerii față de ceilalți, prin conștientizare și instruire psihologică;

- Factorii-cheie pentru indivizi care contribuie la selecția membrilor echipei nu sunt numai competența tehnică sau profesională, ci și abilitatea de a lucra ca membru al unei echipe, și deținerea unor "atribute personale dorite" cum ar fi: dorința de a asculta, flexibilitatea opiniilor și capacitatea de a acorda și accepta încrederea;

- Dacă asemănările pe plan atitudinal, motivațional sau temperamental ușurează comunicarea și înțelegerea interpersonală, și contribuie la creșterea coeziunii grupului, nu este mai puțin important să cunoaștem prin ce anume se deosebesc membrii grupului, fapt ce poate influența atât relațiile interpersonale, cât și coeziunea grupului;

- Activitatea competițională impune anumite condiții (restricții) în legătură cu atingerea formei maxime la date calendaristice bine

² **EMULATÍV** adj. v. *stimulativ*.

³ **INTENȚIONALITĂTE** s.f. Caracterul a ceea ce este intenționat, deliberat. [Pr.: -ți-o-] – Din fr. **intentionnalité**

precizate, ceea ce face ca deciziile asupra desfășurării procesului pregătirii și activității grupului să fie luate în „intervalul de eficiență”(destul de devreme pentru a avea efectele dorite și nu prea târziu când nu mai poate conduce la nici o modificare favorabilă);

■ În condițiile în care toți membrii grupului au o motivație superioară de performanță și dispun de un grad superior de conștientizare a sarcinilor, conducerea prin obiective are cele mai mari șanse de a fi deosebit de eficientă.

BIBLIOGRAFIE

- [1] * * * Centrul de cercetări pentru probleme de sport – *Sport marketing*, Ministerul tineretului și sportului, București, 1998.
- [2] Cole, A. Gerald, *Management – Teorie și practică*, Editura Știința, 2004, Chișinău, Republica Moldova.
- [3] Dragnea, C.A., *Elemente de psihosociologie a grupurilor sportive*, Editura CD Press, București, 2006.
- [4] Epuran, M., Holdevici, I., Tonița, F., *Psihologia sportului de performanță, teorie și practică*, FEST, București, 2001.
- [5] Lador, I.I., Mihăilescu, N., *Concepte specifice managementului modern în organizațiile sportive*, Editura Universității din Pitești, 2008.
- [6] Teodorescu, S., *Periodizare și planificare în sportul de performanță*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2009.

Hunedoara, Str. Revoluției, Nr.5, 331128

Asist. univ. Drd. Mihaela POPA,

e-mail: mihaela.popa@fih.upt.ro

Asist. univ. Drd. Constantin GRIGORE,

e-mail: grigore.constantin@fih.upt.ro

Universitatea „Politehnica” Timișoara, Facultatea de Inginerie Hunedoara

Hunedoara, Str. Revoluției, Nr.5, 331128